

**MACARİSTAN'DA POPÜLİST SÖYLEM: TÜRK
GÖÇMENLERİN DENEYİMLERİ**

**POPULIST RHETORIC IN HUNGARY: EXPERIENCES
OF TURKISH IMMIGRANTS***

Hande KARS* & Didem ÇAKMAKLI**

ÖZ

Avrupa'da yükselişe geçen popülist ve otoriter siyasi dönüş, göçmen gruplarını hedef alan hem söylemler hem politikalar üzerinde etkili olmuştur. Bu çalışma, popülist bir dönüşüm yaşayan Macaristan'daki Türk göçmenlerin deneyimlerini incelemektedir. Avrupa'daki Türk göçmenler kapsamlı bir şekilde incelenmiş olsa da Macaristan'daki küçük ama artan Türk göçmen nüfusu çok az gözlemlenmiştir. Macaristan, liberal Avrupa değerleri ve yükselen popülist söylem arasında gidip gelmektedir. Macaristan'da özellikle Müslümanları hedef alan dışlayıcı söylemin, Türklerin göçmen olarak gündelik deneyimlerini nasıl değerlendirdiklerine yansımaları beklenmektedir. Araştırma, Macaristan'daki Türklerle yapılan 20 yarı yapılandırılmış, derinlemesine görüşmeye

* Bu makale, Hande Kars'ın Dr. Öğr. Üyesi Didem Çakmaklı'nın danışmanlığında Antalya Bilim Üniversitesi, Küresel Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans programında yazdığı "Citizenship Perceptions and Migrant Experiences of Turkish Immigrants in Hungary" başlıklı tezinden türetilmiştir. Araştırma için, Antalya Bilim Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 10.03.2021 tarihinde 2021/02 sayılı karar ile etik kurul izni alınmıştır. Bu çalışma, 7-8 Mart 2022 tarihlerinde Antalya Bilim Üniversitesi tarafından düzenlenen Uluslararası Dünya Göç Hareketleri Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur. Alternatif Politika dergisinin hakemlerine çok değerli geribildirimleri için teşekkür ederiz.

* Yüksek Lisans mezunu, Antalya Bilim Üniv., Yüksek Lisans Enstitüsü, Küresel Siyaset ve Uluslararası İlişkiler, hande.kars@std.antalya.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7600-867X>

** Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniv., Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, didem.cakmakli@antalya.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7824-2435>

* Makale Geliş Tarihi / Article Received: 22.08.2022

Makale Kabul Tarihi / Article Accepted: 01.12.2022

dayanmaktadır. Katılımcılar kartopu yöntemine göre seçilmiştir. Bulgular, olumsuz deneyimlerden ziyade olumlu deneyimlere işaret etmektedir. Görüştüğümüz Türk göçmenlere göre bunun bir nedeni, Macaristan'daki Türklerin profilleri ve diğer göçmen gruplarına göre nispeten az sayıda olmaları ve bu nedenle daha az hedef haline gelmeleridir. İkincisi, Macarlar ve Türkler arasındaki sosyal ve kültürel benzerlikler, genel olarak olumlu tutumları desteklemektedir. Üçüncüsü, Türkiye ile Macaristan arasındaki yakın siyasi ilişkiler, Türkler ve Macarlar arasında uzlaşmacı ilişkilere yol açmaktadır. Bu bulgular, Macaristan'daki Türklerin, Orbán'ın otoriter ve popülist söyleminden olumsuz etkilenmediklerini iddia eden, diğer göçmen gruplarından ayrılan bir grup olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Macaristan, Türk Göçmenler, Popülizm, Göçmen Deneyimleri, Vatandaşlık.

ABSTRACT

In an era of increasing populism across Europe, anti-immigrant and exclusionary rhetoric and policies have become widespread. This research studies Turkish migrants in Hungary to assess the extent to which Hungary's populist turn has affected their experiences as immigrants. Turkish immigrants have been studied extensively across Europe, yet Hungary's small but increasing Turkish population has been little observed. As a member of the EU, Hungary is caught between liberal European values and illiberal, populist politics. Exclusionary rhetoric, particularly targeting Muslims, is expected to reflect on how Turks evaluate their everyday experiences as migrants. The research is based on 20 semi-structured, in-depth interviews with Turks in Hungary. Findings point to positive rather than negative experiences. One reason presented by the interviewees themselves is the particular profile of Turks in Hungary and their relatively smaller presence, making them less of a target. Second, they claim that social and cultural commonalities between Hungarians and Turks support generally positive attitudes towards Turks. Third, close political relations between Turkey and Hungary lead to agreeable relations between Turks and Hungarians. Turks in Hungary emerge as a distinct immigrant

group whose members claim they are not negatively affected or disadvantaged by Orbán's illiberal populist rhetoric.

Keywords: Hungary, Turkish Immigrants, Populism, Migrant Experiences, Citizenship.

GİRİŞ

Avrupa'da yükselişe geçen otoriter siyasi dönüş, Avrupa'daki göçmen gruplarını hedef alan söylemler ve politikalar üzerinde etkili olmuştur. Bu araştırma, Macaristan'daki popülist, liberal olmayan dönüşün Türk göçmenlerin deneyimlerini nasıl etkilediğini incelemektedir. Macaristan, Avrupa Birliği ile daha derin bir entegrasyon yolundayken, söylem ve politikalarındaki değişimin etkisinin incelenebileceği kilit bir vaka sunmaktadır. Macaristan'daki Türk göçmenler, popülist bir hükümetin göçmen ve Müslüman karşıtı söylemlerinden etkilenmesini beklediğimiz bir azınlık göçmen grubunu temsil etmektedir. Bir Avrupa Birliği üyesinden beklenen göçe karşı liberal ve prensipte kapsayıcı bir yaklaşım yerine, Macaristan'da artan komüniter, tikelci, dışlayıcı vatandaşlık ve göç yaklaşımları gözlemlenmektedir (Moreh, 2019).

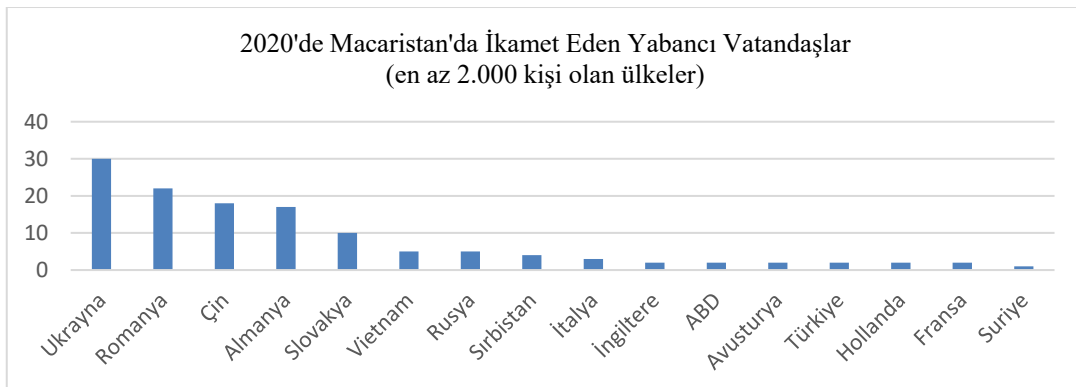
Mevcut iktidar partisi FIDESZ'in hâkim olduğu siyasi söylemi, göç karşıtı politikalar ve anlatılar karakterize etmektedir (Jones-Gailani ve Göbl, 2018). Özellikle 2015 Suriye göç krizinin ardından Macaristan'da göçe karşı güvenlikçi bir yaklaşım oluşmuştur (Nagy 2016; Sereghy, 2017). Gerek politikaları ile gerek de siyasi retorik ile Macaristan, göçmenlerin ülkeye girişlerini önlemeye çalışmıştır. Bir yandan fiziksel duvarlar örülmüştür. Örneğin, Eylül 2015'e kadar Sırbistan sınırındaki sınır çiti inşaatının ilk aşaması tamamlanmıştır (Bienvenu ve Lynman, 2015). Diğer yandan ise Başbakan Viktor Orbán'ın siyasi söylemi artarak göçmenlere karşı savunmacı, milliyetçi ve güvenlikçi bir hal almıştır. Orbán, "Macaristan Müslüman işgalcileri istemiyor" demeye devam etmektedir (Shulthei, 2018; Jones-Gailani ve Göbl, 2018). Çeşitlilik kınanmakta ve hükümet kontrolündeki medya, göçmenleri ulusal kimlik ve güvenliğe yönelik bir tehdit olarak çerçevelemektedir (Novak, 2018; Jones-Gailani ve Göbl, 2019). İslam ve Müslümanlar, FIDESZ tarafından hem Macaristan hem de Batı kültürüne yönelik varoluşsal tehditler olarak etiketlenmektedir (Sereghy, 2017).

1960'larda büyük ölçekli göç başladığından beri, Türk toplumu Avrupa'ya yayılmıştır (Hoffman vd., 2020). Türkiye Dışişleri Bakanlığı'na (2021) göre, Avrupa'da yaşayan 6,6 milyondan fazla Türkün yaklaşık 5,5 milyonu Batı Avrupa ülkelerinde yerleşik durumdadır. Almanya, Fransa, Hollanda, Avusturya ve Belçika, Avrupa'daki en yüksek Türk nüfusuna sahiptir. Bu çalışma, Türk göçmenlerin çok az çalışıldığı bir ülke olan Macaristan'a odaklanarak

Avrupa'daki Türk göçmenler hakkındaki literatüre katkıda bulunmaktadır. Almanya, Hollanda, Fransa ve Avusturya'da yaşayan Türkler üzerine yapılan kapsamlı çalışmalar mevcuttur (Fassman ve İçduygu, 2013; Çil vd., 2011; Ulucak, 2017). Macaristan'daki Türk göçmenler üzerine yapılan çalışmayı önemli kılan birkaç neden vardır. Birincisi, Türk göçmenlerin çoğunun Müslüman olmaları, Müslüman olmayanların da bu şekilde algılanmaları olasılığından dolayı, Macar hükümetinin Müslüman karşıtı söylemlerinin hedefi olma ihtimalidir. Yabancı düşmanı tutumların potansiyel hedefleri olarak, Türklerin deneyimleri Macaristan'daki liberal olmayan söylem ve politika değişimlerinin etkilerine örnek olacaktır. İkincisi, Macaristan'daki Türkler, nispeten küçük bir göçmen grubu olmasına rağmen, sayıları giderek artmaktadır ve bu onları giderek daha önemli bir grup haline getirmektedir. Macaristan'daki Türk sayısı 3000'in biraz üzerindedir. Bu çok küçük bir sayı olarak gözükse de ilk 5 grup dışında Macaristan'daki göçmen gruplarının çoğu 2000-5000 nüfusa sahiptir. Ayrıca, küçük bir göçmen grubuna ait deneyimlerin, Türklerin çoğunlukta (veya bir büyük göçmen grup) olduğu diğer ülkelere kıyasla farklı dinamikler sunması beklenmektedir.

2020 OECD Migration Outlook'a göre Macaristan'daki yabancı nüfus, nüfusunun yaklaşık %6'sını oluşturmaktadır. Macaristan'daki en büyük göçmen grupları Ukrayna, Romanya, Sırbistan ve Almanya'dan gelmektedir (OECD, 2020). Macaristan'a gelen göçmenlerin çoğunluğu Avrupa'dan olmasına rağmen, 2015 Suriye krizi, göç üzerine söylemlerin odağına Müslüman göçmenleri oturtmuştur. Grafik 1, 2020 yılında Macaristan'da ikamet eden yabancı ülke vatandaşlarının sayısını göstermektedir. Türkler, göçmenler arasında küçük bir azınlıktır. Bu tablo aynı zamanda Müslüman çoğunluklu ülkelere gelen göçmenlerin sayısının çok küçük olduğunu göstermektedir. Bu da Macaristan'daki Müslüman göçmenlerin sayısı ile 2015'ten bu yana artan, Müslümanlara karşı risk temelli söylemler arasındaki uyumsuzluğun altını çizmektedir.

Grafik.1: Macaristan'da İkamet Eden Yabancı Vatandaşlar, 2020 Macar İstatistik Bürosu

Bu çalışma, 2021 yılının Mart ve Nisan aylarında Macaristan'da yaşayan Türk göçmenlerle gerçekleştirilen yirmi yarı-yapılandırılmış görüşmenin analizine dayanmaktadır. Analiz, göçmenlerin olumlu ve olumsuz deneyimlerini tespit etmiştir. Olumsuz deneyimler ev sahibi ülkedeki dışlayıcı, ırkçı ve göçmen karşıtı tutumlara maruz kalma deneyimlerini kapsamaktadır. Olumlu deneyimler ise Türk göçmenlere yönelik kucaklayıcı ve kapsayıcı tutumları yansıtan deneyimleri içermektedir. Görüştüğümüz Türklerin neredeyse tamamının göçmenlik deneyimlerini *olumlu* olarak ifade ettiğini görmekteyiz. Bu olumlu deneyimi açıklamak için Türk göçmenler üç temel neden ortaya koymaktadır: 1) Nispeten az sayıda Türk göçmen nüfus ve Türk göçmenlerin profili, 2) Türkiye ile Macaristan arasındaki tarihi bağlar ve kültürel ortaklıklar ve 3) iki ülke arasındaki siyasi bağlar.

Makale, Macaristan'da popülizmin yükselişine ilişkin literatürün gözden geçirilmesinin ardından, popülizm ile değişen politika ve söylemleri izlemektedir. Bunu takip eden bölümde, Avrupa'daki Türk göçmen deneyimleri tartışılmaktadır. Sonrasında çalışmada kullanılan araştırma tasarımı ve metodoloji sunulmaktadır. Bir sonraki bölümde araştırmanın bulguları paylaşılmaktadır. Son olarak, popülist siyasetin yoğun olduğu bu dönemde Avrupa'daki göçmen deneyimleri için bulgularımızın önemi üzerine bir tartışma ile bitiriyoruz.

1. AVRUPA VE MACARİSTAN'DA POPÜLİZM

Mudde (2004: 543), popülizmi, “toplumu nihai olarak iki homojen ve karşıt gruba, saf halk ve yozlaşmış seçkinlere ayrılmış olarak gören ve siyasetin halkın genel iradesinin bir ifadesi olması gerektiğini savunan bir ideoloji” olarak tanımlamaktadır. Saf insanlar, güçlü seçkinler tarafından göz ardı edilenlerdir. Popülizm, seçkinler ile halk arasındaki çatışmayı temel alır ve halk adına ve seçkinlere karşı bir harekettir (Mudde, 2004; Brubaker, 2017). Popülizmin “halkın iradesini” öne çıkaran çoğunlukçu doğası, liberal demokrasilerin demokratik olmayan özelliklerine demokratik bir alternatif olarak sunulmaktadır (Mudde ve Kaltwasser, 2012; Mounk, 2018). Fakat bu majoriteryen söylem üzerine kurulu popülizm anayasal düzene karşı tehdit, muhalefetin bastırılması ve milliyetçilik ve kültür savaşlarına başvuru üzerine inşa edilen siyasete dönüşmektedir (Rupnik, 2018; Urbinati, 2017). Avrupa'daki hemen hemen tüm gelişmiş demokrasilerde sağ popülist partilerin ortaya çıkması, liberal olmayan siyasette bir yükseliş yol açmıştır (Merkel ve Scholl, 2018; Mudde, 2004). Avrupa'daki illiberal rejimler, Avrupa Birliği'nin değerlerini, hukuk sistemini ve entegrasyon başarılarını tehlikeye atmaktadır (Lorenz ve Anders, 2021). Yargının seçilmiş çoğunluk tarafından

zayıflatılması, sınırlı azınlık hakları, kısıtlı medya ve STK'lar, AB'nin temel ilkelerini riske atan “demokratik gerileme” örnekleridir (Lorenz ve Anders, 2021).

Brubaker (2017), popülizmi dikey ve yatay boyutlarda analiz etmektedir. Dikey boyut halk ve seçkinler arasındaki çatışmayı temsil ederken, yatay boyut halk ve dış gruplar arasındadır. Dikey boyut, çoğunlukçu siyaseti teşvik ederken, yatay boyut, içerideki yabancıları bir tehdit olarak kurmaktadır (Brubaker, 2017). Her iki boyut da Avrupa entegrasyonuna meydan okuyan bir Avrupa şüpheciliğini teşvik etmektedir. Kutuplaşmış bir toplum ve yabancılara karşı düşmanlık, İslam karşıtlığı, göç karşıtlığı ve çok kültürlülük karşıtlığını teşvik eder ve “liberal bir göç etiğinin uygulanmasına meydan okumaktadır” (Amantini, 2020: 221; Karataş, 2019; Alkan, 2015). Karataş (2019) popülizmi, göçmenleri dışlayan, saf ve homojen bir ülkeyi tercih eden, etnik temellere dayalı ırkçılık olarak tanımlamaktadır.

Macaristan ve Polonya sıklıkla Avrupa’da otoriter dönüşün örnekleri olarak sunulmaktadır. Bu ülkelerde, hukukun üstünlüğünün ihlalinin, aşırı milliyetçiliğin, muhalefet partilerine yönelik saldırıların arttığını ve sivil toplumun, güçler ayrılığının, medya bağımsızlığının ve kamu hizmetinin siyasi tarafsızlığının azaldığını gözlemlemekteyiz (Rupnik, 2018; Bustikova ve Guasti, 2017). Kapalı siyasetleri, göçmen karşıtı duyguların, kimliğin, dinin ve topluluk tarihinin korunmasına dayalı tikelci ve toplulukçu değerlerin teşvik edilmesiyle korunmaktadır (Ilıkova ve Tushev, 2020).

1990 ve 2010 yılları arasında Macaristan’ın liberal demokrasisi “çok partili bir sistem, serbest seçimler, temsili hükümet, güçlü muhalefet, özgür medya, hukukun üstünlüğünü koruyan güçlü ve saygın kurumlar ve bağımsız mahkemeler” ile tanımlanmıştır (Bozóki, 2015: 258). Macaristan, demokratik konsolidasyonun bir başarı öyküsü olarak 2004'te Avrupa Birliği'ne katılmıştır. Fidesz'in 2010'daki zaferi ile bu sağcı, giderek muhafazakârlaşan hükümet, ülkenin siyasi, sosyal ve yasal yapısını değiştirmiştir (Bozóki 2015; Vadhanavisala, 2020). Demokratik kurumlar işlev görse de sınırlı bir sivil toplum ve konuşma özgürlüğü ve azınlıkları marjinalleştiren çoğunlukçu bir mantığın artması ile sınırlandırılmıştır (Vadhanavisala, 2020; Bozoki, 2015).

Fidesz dönemi ile birlikte Macaristan’da popülizm ve muhafazakârlığın ön plana çıktığı görülmektedir (Szabó, 2019). Fidesz 2008 mali krizinden sonra popülizmi benimsemeye başlamış ve 2010'dan sonra güçlü popülist söylemler kullanmaya başlamıştır. Mali kriz, partiye kendisini sadece daha önce iktidarda olan sol partilere karşı değil, aynı zamanda Fidesz tarafından Macaristan’daki ekonomik krizden sorumlu tutulan uluslararası güçlere karşı da halkın kurtarıcısı olarak konumlandırma fırsatı sağlamıştır (Becker, 2010: 29; Szabó, 2019: 20).

Fidesz'in 2010 seçimleri sırasında siyasi vaatlerinin ülkeye değişim getirme, liberal hükümetlerin hatalarını düzeltme ve Macar halkının çıkarlarını gözetmek üzerine yoğunlaştığını gözlemlemek mümkündür.

Şu anda iktidarda olan Fidesz partisinin olduğu kadar, 2018'deki parlamento seçimlerinde Fidesz'in ardından ikinci sırada yer alan Jobbik adlı parti de Macaristan'daki güçlü sağ popülist partilere bir örnektir. Her iki parti de milliyetçi olmasına rağmen, Jobbik ve Fidesz'in popülizmi arkasındaki ideoloji farklılık göstermektedir. Jobbik kendisini Macaristan'ı yöneten elitlere karşı mücadele etmek isteyen yoksul ve milliyetçi Macarların partisi olarak konumlandırmaktadır (Enyedi, 2015: 52; Szabó, 2019: 20). Buradan yola çıkarak Jobbik popülizminin ekonomik bir popülizm türü olarak değerlendirilebileceği söylenebilirken, Fidesz'in popülizmi daha çok siyasi popülizm tipolojisine uymaktadır. Fidesz'in ideolojisi de milliyetçidir ancak parti, Fidesz'in temel amacının ulusal çıkarları Macaristan'ı kontrol altına almaya çalışan yabancı güçlerden korumak ve Avrupa Birliği politikaları aracılığıyla yabancı çıkarların ulusal çıkarlara müdahale etmesine izin vermemek olduğunu belirtmektedir (Enyedi, 2015; Szabó, 2019).

Macaristan ve Avrupa Birliği, yargı bağımsızlığından medya özgürlüğüne ve mülteci haklarına kadar çeşitli konularda yıllardır çatışmaktadır ve Orbán defalarca Avrupa Birliği'ni ülkenin ulusal çıkarlarına karşı çalışmak ve iç siyasetine karışmakla suçlamıştır (Spirlet, 2021). AB ile Macaristan arasındaki ideolojik anlaşmazlık ve siyasi çatışma en açık şekilde 2015 göçmen krizinde görülmüştür. Macaristan, 2015 yılında AB'nin göçmen ve mülteci kabulü için zorunlu kota kararına itiraz etmiştir (Ilıkova ve Tushev, 2020).

Avrupa'da özellikle 11 Eylül sonrasında göç meseleleri giderek artan bir şekilde yoğun siyasi tartışmalara yol açmış ve özellikle Müslüman çoğunluğa sahip ülkelerden etnik azınlık toplulukları güvenlik tehdidi olarak ele alınmıştır (Léonard ve Kaunert, 2020). Avrupa Birliği de kendi içinde uzun süredir göçmen konusunda ciddi çelişkiler yaşamaktadır. 2015 göçmen krizinin çok öncesine dayanan hem düzensiz hem zorunlu göçmenler konusunda güvenlikçi yaklaşımları (Asderaki and Markozani, 2021; Benam, 2011; Huysmans, 2000), AB temelini oluşturan liberal, çoğulcu prensipler ile çelişmektedir. Almanya gibi AB'nin güçlü ülkelerinde dahi popülist partilerin güçlenmesi ile göçmenler konusunda güvenlikçi yaklaşımlar artmıştır (Banai ve Kreide, 2016). Ülkelerin içindeki çelişkiler AB seviyesine taşınmıştır.

Hem Macaristan'da hem Avrupa Birliğinde göçmen karşıtı politika ve söylemler çok daha öncesine dayansa da 2015 göçmen krizi ile Avrupa genelinde, Avrupa Birliği kurumları dâhil, göç konusunda dışlayıcı tutumlar yükselişe geçmiştir (Asderaki and Markozani, 2021). Macaristan'da da özellikle Müslüman

çoğunluklu ülkelerden gelen göç, ulusal homojenlik, iç güvenlik ve toplumsal barış için bir tehdit olarak algılanmaktadır (Zúquete, 2008; Merkel ve Scholl, 2018). Avrupa Birliği'nin ortak, merkezi bir göç politikası oluşturma girişiminde bulunduğu 2014-2015 döneminde, Fidesz hükümeti Avrupa Birliği'ni Macaristan'a merkezi bir göç politikası dayatmak istediği için şiddetle eleştirmeye başlamıştır (Danaj, Lazányi ve Bilan, 2018; Szabó, 2019).

Macaristan'ın Suriye göç krizini takip eden göç politikaları, uluslararası insan hakları sözleşmelerini ve AB düzenlemelerini ihlal etmektedir (Verseck, 2019; Nagy, 2016). AB'nin mülteci krizine çözüm olarak üyelere kota sistemi teklif etmesiyle Macaristan, 2015 yılında göç krizine sert ve olumsuz bir yanıt vermiştir. Bu dönemde Orbán, Macar kökenlileri memnuniyetle karşılarken, insani yardım amaçlı gelenleri sınırlamaya yönelik politikalar izlemeye devam etmiştir (Gozdziak, 2019). Güncel politikalar, göçmenlere ve sığınmacılara yardım etmeyi amaçlayanların faaliyetlerini suç haline getirme girişimlerine dayanmaktadır (Gozdziak, 2019). 2018 yılında Orbán, başta sivil toplum kuruluşlarını hedef alarak, yasadışı göçmenlere yapılan yardımları suç sayan ve sığınmacıların koruma altına alınmasını zorlaştıran, "Soros'u Durdur" yasasını çıkarmıştır (Euronews, 2018). Sivil toplum kuruluşlarını hedef alan bu mevzuat, 2021'de Avrupa Adalet Divanı'na sevk edilmiştir ve mahkeme mevzuata karşı karar vermiştir (Euronews, 2021). Avrupa Birliği Adalet Divanı, Macaristan'ın AB hukuku kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmediğine hükmetmiştir (Spirlet, 2021).

Vatandaşlık politikalarındaki değişiklikler de 2015 göç krizinden öncesine dayanmaktadır. Orbán'ın göreve seçilmesinin ardından, Mayıs 2010'da Macaristan'da vatandaşlık politikaları değişmiştir. Değişiklikten önce, vatandaşlık için başvuranlar Macaristan'ın kamu düzeni veya ulusal güvenliği için potansiyel tehdit olarak değerlendirilmemekteydi. Ancak, yeni Vatandaşlık Kanunu'na (2010) göre, Macar olmayan bireyler potansiyel tehdit olmaktan çıkarılmalıdır: "Macar olmayan bireyler, Macaristan Cumhuriyeti'nin kamu düzeni veya ulusal güvenliği için bir tehdit oluşturmayacağı düşünülüyorsa, talep üzerine vatandaşlığa alınabilir" ifadesi "devletin çıkarlarına yönelik bir tehdit" ifadesinin yerini almıştır (Macar Vatandaşlık Kanunu, 2020). Bu ifadede vatandaşlığa kabulün "kamu düzeni" ve "ulusal güvenlik" üzerine inşa edildiğini, Macaristan'da vatandaşlığın ve göçün güvenleleştirilmesinin başlangıcını görmekteyiz. Üçüncü ülke vatandaşları için vatandaşlık süreci uzun ve kısıtlayıcı hale gelmiştir (Moricz, 2013). Örneğin, vatandaşlık edinme süresi, daimî ikamet aldıktan sonra sekiz yıldan on bir yıla uzatılmıştır. Moricz'e (2013) göre, Macar göç politikası üç özelliğe dayanmaktadır: AB içinde serbest dolaşım; Macar

kökenli olmayan üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik katı ve dışlayıcı bir politika ve komşu ülkelerde yaşayan etnik Macarların göçünü desteklemek.

İkinci bir değişiklik, etnik Macarlar için vatandaşlığa geçişin kolaylaştırılmasıdır. Vatandaşlık Kanununa (2010) göre, Macar vatandaşı olmayanlar, Macar asıllı olmaları ve Macarca dil bilgisine sahip olmaları, sabıka kaydının temiz olması ve ulusal güvenlik ve kamu için tehdit oluşturmamaları halinde Macar vatandaşlığı kazanabilirler. Macar asıllı adaylar diğer adaylara göre vatandaşlığa geçiş için daha az taleple karşı karşıyadır. Avrupa Göç Ağı'na (2019) göre, yabancı uyruklu etnik Macarlar ve Macar vatandaşlarının aile üyeleri için diğer başvurularda talep edilen Macaristan'da sürekli ikamet talep edilmez, bir ikamet yeri ve ayrıca yeterli geçim kaynağı ispatlamasına gerek yoktur. Bu yeni yasanın yürürlüğe girmesinden sonra, çoğunluğu Romanya vatandaşı olan, Macar asıllı milyonlarca yabancı uyruklu birey vatandaşlık kazanmıştır. Vatandaşlık kanunundaki değişikliklerle Macaristan, daha kültürel ve etnik kökene dayalı bir vatandaşlık anlayışını teşvik etmiştir. Etnik köken, ulusal kimlik ve siyasi topluluk, Macaristan'daki vatandaşlık politikalarının merkezinde yer almaktadır (Batory, 2009; Kovács, 2006).

2. GÖÇMEN DENEYİMLERİ

Göçmen deneyimleri bir açıdan, belirli bir süre için kendi ülkesinden yeni bir ikamet ülkesine geçiş olarak, mekânsal ve zamansal boyutlarına vurgu yaparak tanımlanmaktadır (Marotta, 2019). “Eleştirel” bakış açısı ile göçmen deneyimleri tanımlanırken göçmen, “vatandaş” veya “ev sahibi” ile ilişkili olarak tanımlanır. Bu “ilişkisel” tanımda yerleşik bir hiyerarşi ve “ötekileştirme” mevcuttur (Marotta, 2019; Brubaker, 2017). Bu ilişkisel deneyimin ve hiyerarşinin, deneyimin gerçekleştiği ortam ve aktörlere bağlı olarak farklı biçimler alması beklenir.

Literatürde Avrupa'da yaşayan Türklerin göç deneyimleri genellikle entegrasyon ve uyum süreçleriyle ilişkilendirilmektedir (İnal, 2014; Vassaf, 2002; Zarif, 1995; Berksu, 1999). Göçmen entegrasyonu, ev sahibi ülkenin göçmenleri ülkenin ekonomik, sosyal ve politik yaşamına katılmaya mümkün kıldığı süreçtir (Joppke ve Seilde, 2012; Riad, 2016). Bunu sağlamak için, ev sahibi ülkenin toplumu ve hükümeti de önemli rol oynamaktadır. Göçmenlerin deneyimlerini etkileyebilecek bir dizi faktör vardır. Zafer (2016), göçmen deneyimlerini değerlendirmek için önemli olan faktörler olarak “terkedilmiş ve göç edilmiş ülkelerin özellikleri; vatandaşların göçmenlere yönelik tutumları; göçmenlere sağlanan sosyal destek; iki ülkenin kültürleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar; göç etme nedenleri ve motivasyonları; ve göçmenlerin yeni konumları ve kişisel özelliklerinden” bahsetmektedir (Zafer, 2016: 76). Bu gibi faktörler, hükümet

düzeyindeki retorik ile göçmenler ve yerli Macarlar arasındaki etkileşimleri ayırtırdığı için çalışmamız için önemlidir.

Koopmans'a (2010) göre Almanya, Avusturya, İsviçre ve Fransa gibi daha kısıtlayıcı entegrasyon politikalarına sahip ülkelerde yaşayan göçmenler daha iyi entegrasyon sonuçları sergilemektedir. Öte yandan İsveç, Belçika ve Hollanda gibi daha kapsayıcı ve çok kültürlü politikalara sahip ülkelerde yaşayan göçmenlerin entegrasyon deneyimleri daha zayıftır (Koopmans, 2010). Ev sahibi toplum, göçmenleri kendilerine bir tehdit olarak algılayıp ayrımcılık gibi dışlayıcı, olumsuz tutumlar sergileyebilir veya onları olumlu ve kucaklayıcı tutumlarla karşılayabilir. Bu tutumlar, göçmenlerin ev sahibi topluma uyum sürecini doğrudan etkilemektedir. Literatürde göçmenler ile ev sahibi nüfusun birbirleriyle daha fazla etkileşime girmesinin entegrasyon ile pozitif bir ilişkisi vardır (Rudiger ve Spencer, 2003).

Bütünleşmede hem azınlık hem de çoğunluk ev sahibi grubun karşılıklı uyum ve uzlaşması önemlidir ve olumlu şekilde bütünleşmenin sağlanabilmesi için hem göçmen grubun hem de ev sahibi grubun bir arada yaşayabilme inancına sahip olup buna göre yönelimleri olması gerekmektedir (Berry, 2001; Saygın ve Hasta, 2018: 316). Göçmenlerin göç ettikleri yer ile bütünleşme sürecinden oluşan göç deneyimleri sadece göçmenler tarafından değil aynı zamanda göç edilen bölgede yaşayanlar ve kamu otoriteleri tarafından da belirlenen bir süreçtir (Göregenli ve Karakuş, 2014). Dolayısı ile ev sahibi toplum ve siyasi otoritelerin de göçe ilişkin zihniyet ve yönelimleri de göçmen deneyimlerini etkilemektedir.

Avrupa'da popülist siyasetin önemli bir sonucu geliştirilen politikalara, özellikle göçmen entegrasyon politikalarına nasıl yansıdığıdır (Van Ostaijen ve Scholten, 2014). Popülist olarak tanımlayabileceğimiz politikalar "diğer" in oluşturduğu sorunlara karşı "halkı" koruyacak nitelikte politikaların gelişimini desteklemektedir (Van Ostaijen ve Scholten, 2014). Geliştirilen bu politikalarda hangi grupların, hangi sıfatlarla "sorun" odağı olduğu ile ilgili söylemlerin, göçmenlerin entegrasyonlarını ve deneyimlerini etkilemesi beklenmektedir. Popülist partilerin yönetimde oldukları veya yönetim koalisyonlarında yer aldıkları ülkelerde popülist etkinin göçmen politikalarına etkisi artmıştır. Gruber ve Rosenberger (2021) sağ popülist taleplerinin politika geliştirme sürecine popülist bir damga vurmaya başardığını ve sosyokültürel konuları ön plana çekmeyi başardığını iddia etmektedirler. Schilling ve Stillman (2021) Almanya'daki mültecilerin entegrasyonu üzerine yaptıkları bir çalışmada, Almanya'da aşırı sağ parti, AfD'ye daha fazla oy veren belediyelerdeki mültecilerin, Yeşiller Partisi'ne daha fazla oy veren belediyelere kıyasla daha kötü

ekonomik ve sosyal entegrasyona sahip olduklarını ve tacize maruz kaldıklarını tespit etmişlerdir.

Amantini (2020), popülist liderlerin göçmenlere yönelik korku, öfke ve düşmanca görüşleri körükleyerek, ev sahibi toplumdaki göçmen karşıtı ve illiberal duygular desteklediğini belirtmektedir. Bu hem ev sahibi toplumun hem de göçmenlerin sosyal psikolojisini etkiler ve aralarında olumsuz etkileşime neden olmaktadır (Amantini, 2020). Bu çalışmalar yerli vatandaşların göçmenlere yönelik tutumlarının, göçmenlerin entegrasyonunu ve genel deneyimlerini etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıktığına işaret etmektedir. Bu durumda, Macaristan gibi illiberal söylemlerin olduğu ev sahibi ülkelerde olumsuz göçmen deneyimlerinin görülmesi beklenebilir. Türk göçmenlerin deneyimleri, siyasi söylemin Macar uyruklular arasında ne ölçüde destek bulduğuna örnek teşkil edecektir.

Kültürel göstergeler ve benzerlikler de göç deneyimlerini etkileyen önemli nedenlerdendir ve genellikle azınlık-çoğunluk nüfus arasındaki etkileşimi belirlemektedir. Yerel kültüre benzerlik, göçmenlerin adaptasyon ve entegre sürecini kolaylaştırırken, benzer olmayan göçmenler için daha fazla zorluk yaratmaktadır (Riad, 2016: 6). Geline ülke ile ev sahibi ülke arasındaki benzerlikler ve farklılıklar göç deneyimlerini şekillendirebilirken, iki kültür arasındaki farklılıklar arttıkça uyum sağlama yeteneği azalabilir (Zafer, 2016).

3. ARAŞTIRMA TASARIMI VE METODOLOJİSİ

Bu makale, Macaristan'daki Türk göçmenlerin aidiyet duygularını, vatandaşlık algılarını ve göçmen deneyimlerini inceleyen daha kapsamlı bir araştırmanın bir bölümünün bulgularını sunmaktadır. Görüştüğümüz Türklerin ifade ettikleri algılarına dayanarak, bu popülist rejim altındaki göçmen deneyimlerine ilişkin bulgularımızı sunmaktayız. Çoğunluğu Müslüman olan bir ülkeden gelen ve Avrupalı olmayan Türk göçmenler ve liberal olmayan politikaların arttığı bir ülke olarak Macaristan, göçmenlere karşı dışlayıcı politikaların göçmen deneyimlerine potansiyel etkisini incelemek için uygun bir vakadır.

Araştırmanın örneklemini Macaristan'daki Türk göçmenler oluşturmaktadır. Bu örnekleme oluşturmak için kartopu ve kota örnekleme yöntemleri kullanılmaktadır. İlk temaslardan sonra, görüşülen her kişiden, görüşülecek potansiyel kişileri önermesi istenmiştir. Bu şekilde 20 kişiyle görüşülmüştür. Ayrıca göç deneyimlerinin analizinde yaş, eğitim, cinsiyet ve vatandaşlık durumu açısından çeşitlilik ve denge sağlamak için kota örnekleme yapılmıştır.

Örnekleme grubu farklı cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş ve vatandaşlık statüsü gruplarından yirmi katılımcıdan oluşmaktadır. Eğitimli grup üniversite mezunu ve üstü olanları kapsamaktadır. Nüfus, üç yaş grubuna ayrılmıştır: çocuklar ve genç ergenler (15 yaş altı); çalışma çağındakiler (15-64 yaş arası); yaşlılar (65 yaş ve üstü) (Ritchie ve Roser, 2019). Ancak ne genç ergen grubunda ne de yaşlı grubunda görüşülen kişi olmadığı için kişiler *daha genç* (50 yaş altı) ve *daha yaşlı* (50 yaş üstü) olarak iki gruba ayrılmıştır. Vatandaşlık statüsü, Macaristan vatandaşı olan Türk göçmenleri ve Macaristan’da yaşayan Türk vatandaşı olan Türk göçmenleri gruplarını kapsamaktadır. Yirmi katılımcının on biri kadındır, on altısı yüksek eğitimli ve on sekizi gençtir. Altısı Macar vatandaşlığına geçmişken on dördü Türk vatandaşıdır. Kota örnekleme, bu tür demografik değişkenlerin potansiyel etkisini incelememize olanak tanımaktadır, ancak yaş, eğitim ve vatandaşlık statüsünde hedeflenen denge sağlanamamıştır. Katılımcıların çoğu genç ve yüksek eğitimlidir. Dolayısıyla bu grup ayrımlarına dayalı analizler sınırlıdır. Görüşmeler sırasında katılımcıların gerçek isimleri alınmış, ancak çalışmada etik ve gizlilik nedenleriyle gerçek isimleri kullanılmamıştır. Kadın isimleri farklı kadın isimleriyle, erkek isimleri ise alternatif erkek isimleriyle değiştirilmiştir. Aşağıda, bahsedilen katılımcıların isimlerine ek olarak Macaristan vatandaşı olup olmadıkları ve meslekleri belirtilmiştir.

Bu çalışmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. COVID-19 salgını nedeniyle yüz yüze görüşmeler yerine telefon görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, Mart ve Nisan 2021’de yapılmıştır. Yirmi görüşmenin ortalama süresi otuz beş dakika olmuştur. En uzun süren görüşme doksan dakika sürmüştür. Mülakatlar üç tema altındaki sorulardan oluşmuştur: Aidiyet duygusu, vatandaşlık algıları ve göçmen deneyimleri. Göçmen deneyimleri, görüşülen kişilerin Macar toplumunun üyelerinden ırkçı ve dışlayıcı veya tam tersine olumlu tutumlar görüp görmediklerini ifade etmektedir. Aidiyet ve vatandaşlık algılarıyla ilgili on dört soru ve göçmen deneyimleriyle ilgili beş soru bulunmaktadır. Göçmenlerin deneyimlerini anlamak için başlangıçta “Macaristan’da ikamet ettiğiniz süre boyunca yaşadığınız deneyimleri bize anlatabilir misiniz?” ve “Paylaşmak istediğiniz belirli olaylar veya deneyimler var mı?” gibi daha genel sorular sorulmuştur. Ardından, daha doğrudan olarak “Bir göçmen olarak Macarların size karşı tutumları nasıl? Yıllar içinde değişiklikler oldu mu?” ve “İrkçılığa maruz kaldınız mı?” gibi sorular sorulmuştur. Ayrıca, Orbán’ın söylem ve politikalarının etkisini belirlemek için “Orbán’ın politikalarının günlük hayatınız üzerinde herhangi bir etkisi oldu mu?” sorusu da yöneltilmiştir.

Tüm görüşmeler kaydedilmiş ve analiz için yazıya dökülmüştür. Görüşmeleri analiz etmek için bir kodlama çerçevesi kullanılmıştır. Deneyimler “olumlu” veya “olumsuz” olarak kodlanmıştır. Olumsuz deneyimler, ev sahibi toplumdaki dışlayıcı, ırkçı ve göçmen karşıtı tutumları kapsamaktadır. Bunlar arasında genel olarak Müslümanlar veya özel olarak Türkler hakkında olumsuz söylemler, kamusal alanda açıkça ayrımcı eylemler veya ayrımcı bürokratik engeller olabilmektedir. Bunun dışında, göçmenlere veya vatandaşlığa kabul edilmiş kişilere tanınan haklara erişimin engellenmesi veya bu gruba yönelik her türlü düşmanca, şiddet içeren sözlü veya fiziksel eylemler yer alabilmektedir. Olumlu deneyimler arasında ise Türk göçmenlere yönelik kucaklayıcı, kapsayıcı tutumlar yer almaktadır. Bu, sadece olumsuz tutumların olmaması da olabilir veya Macarlar ve Türkler arasındaki ortak noktaların vurgulanması gibi açıkça kucaklayıcı duyguların ifade edilmesi de olabilmektedir. Olumlu ve olumsuz tutumlar, daha sonra, katılımcıların ifade ettikleri sebep ve motivasyonlara göre ayırt edilmiştir, gruplanmıştır.

Analizimizin ortaya çıkardığı sonuçlar gördüğümüz Türk göçmenlerin yorum ve beyanlarına dayanmaktadır. Göçmenlerin olumlu veya olumsuz deneyimlerini şekillendirecek birçok farklı faktör bulunmaktadır. Kapsamlı bir analiz için Macaristan’ın göçmen politikalarının ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Hatta, hükümet söylem ve politikalarına ek olarak medyanın Türklere karşı tutumu veya Türklerin sivil toplum alanındaki yerleri ve bu alanda Türklere karşı yaklaşımın nasıl olduğunun incelenmesi Türklerin deneyimleri hakkında bizlere daha kapsamlı bir resim çizecektir. Fakat bu çalışma göçmen deneyimlerini göçmenlerin algısı, yorumu ve bakış açıları üzerinden analiz etmektedir. Dolayısıyla bu olumlu deneyimleri açıklayan ana faktörler göçmenlerin kendi deneyimlerini açıklamak ve anlamlandırmak için sundukları sebepleri içermektedir.

4. BULGULAR

Yukarıda tartışıldığı gibi, özellikle 2015 Suriyeli göçmen krizi sonrasında Macaristan’da göç konusu güvenlikleştirilmiştir. Hem politikada hem de söylemde Macaristan, sınır kontrolleri, gözaltı merkezleri ve göçmen karşıtı söylemler aracılığıyla göç karşıtı duruşunu güçlendirmiştir (Canveren ve Durakçay, 2017; Tok, 2018). Orbán, göçmenleri terörist, korku ve güvensizlik kaynağı ve Macaristan ile Avrupa kimliğini yok eden kişiler olarak tanımlamaktadır (Gozdziak, 2019). Bu bölüm, bu illiberal söylemin Macaristan’daki Türk göçmenlerin deneyimleri üzerindeki etkisini değerlendirmektedir. Aşağıda, ilk olarak, görüşülen kişiler tarafından paylaşılan deneyimlerin genel tasviri bulunmaktadır. İkinci olarak, Orbán’ın politika ve söyleminin günlük hayatlara etkisi üzerine sorulara verilen yanıtları sunmaktayız.

Beklentilerimizin aksine, görüşülen yirmi katılımcıdan on dokuzu deneyimlerini olumlu olarak nitelendirmiş, Macarlar veya Macar devlet otoritesinin kurumları tarafından ırkçılık, ayrımcılık veya dışlanma deneyimi yaşamadıklarını belirtmiştir. On yedisi bu tür olumsuzlukları "asla ve asla" yaşamadıklarını vurgulamıştır. İki kişi Macaristan'da göçmen olmanın getirdiği bazı zorlukların altını çizmiş, bir kişi ise olumsuz deneyimlerini paylaşmıştır. Katılımcıların çoğu Macarların sempatik, arkadaş canlısı, sevecen ve sıcak kanlı olduğunu ifade etmiştir. Herhangi bir ayrımcılık ve ırkçılıktan ziyade, Macarlar onlara nazik davranmakta ve günlük iletişimlerinde olumlu davranışlar ve tavırlar sergilemektedir.

“Macarlar Türklere karşı çok sevecen ve samimiler. Türkleri seviyorlar. Macaristan'ın neresine gidersem gideyim hiçbir şehirde ırkçılıkla karşılaşmadım.” (Sedat, Macar vatandaşı, esnaf).

“Macar toplumunun Avrupa'da yaşanabilecek en iyi toplumlardan biri olduğunu düşünüyorum. Macar toplumunda kesinlikle ırkçılık yok. Kendilerini beğenmiş değiller. Sizi kabul eden açık bir toplum.” (Burak, Macar vatandaşı, iş insanı).

“Macaristan, Türkler için Avrupa'daki en rahat toplum çünkü Macarlar diğer Avrupalılara göre bizim toplumumuzdaki insanlara çok daha fazla benziyorlar ve önyargıları çok az. Yani gördüğüm ülkeler arasında bir insanın yaşayabileceği en rahat ve önyargısız toplum Macaristan diyebilirim.” (Sedat, Macar vatandaşı, esnaf).

Benzer bir şekilde Aysel de “Macarların Türklere karşı hiçbir önyargısı yok. Macarlar çok sıcakkanlı” (Türk vatandaşı, ön büro müdürü). Süleyman ise “Yabancılara karşı kesinlikle bir antipati yok. Özellikle de Türklere karşı” (Macar vatandaşı, iş insanı). Macarların davranışlarının yanı sıra devlet kurumlarıyla olan etkileşimden de olumlu bir şekilde bahsedilmiştir. Aysel, bir devlet kurumundaki görevlilerin Macarca belgelerin tercümesinde oldukça yardımcı olduğunu belirtmektedir.

Analizimiz, olumlu deneyimlerin ifade edilmesi için üç temel nedene işaret etmektedir: 1) Nispeten daha az sayıda Türk göçmen nüfusu ve Türk göçmenlerin profili 2) tarihi bağlar ve kültürel ortaklıklar 3) siyasi bağlar. Bu üç neden görüştüğümüz kişilerin olumlu deneyimlerini açıklamak ve anlamlandırmak için ifade ettikleri sebeplere dayanmaktadır.

Sayıllarda ve Profilde Türkler

Görüşülen kişilerin Macaristan'daki Türk sevgisini ve saygısını açıklamak için öne sürdükleri çarpıcı bir neden, çoğunlukla eğitilmiş, yüksek vasıflı, beyaz yakalı profesyonellerden oluşan Türk profilidir.

“Macarların muhatap olduğu Türkler burada eğitilmiş Türkler. Türk nüfusunu göçmen olarak görmüyorlar. Türkler Macaristan'da genellikle büyük şirketlerde üst düzey yönetici ya da ara yönetici olarak çalışıyor. Macaristan'daki Türkler diğer Avrupa ülkelerindeki Türk profilinden çok farklı.” (Aysel, T.C. vatandaşı, ön büro müdürü).

Aysel, Macaristan'daki bir Türk göçmen grubu ile Almanya, Avusturya, Hollanda veya Fransa'da görülen Türk göçmenlerin misafir işçi (gurbetçi) profilini birbirinden ayırmaktadır. Onun bakış açısına göre, gurbetçi (misafir işçi) tipi göçmenler Macar sivil toplumuna aktif olarak katılmayan, eğitimsiz ve vasıfsız mavi yakalı işçiler olarak algılanmaktadır.

“Batı Avrupa ülkelerinde iğrenç bir Türk imajı var ama burada yok. Çoğu Avrupa ülkesindeki Türklerin misafir işçiden (gurbetçi) farklı olarak Macaristan'da birçok Türk expat var. Bu nedenle Macaristan'daki Türkler hakkında olumsuz bir şey yok.” (Gözde, T.C. vatandaşı, avukat).

Bu bakış açısını şekillendiren bir diğer sebep de Macaristan'daki Türklerin sayısı olarak nispeten az olmasıdır. Türkler, hem Macaristan'daki diğer göçmen gruplarına göre hem de diğer Avrupa ülkelerindeki Türk göçmen gruplarına göre sayıca daha azdır. Bu durum Türklerin bir tehdit olmadığı algısını oluşturmaktadır. En büyük göçmen gruplarından Romanyalılar, görüşülen bazı kişiler tarafından Macar toplumundaki düşmanlığın hedefi olarak vurgulanmaktadır.

“Macaristan'da Türk sayısı çok az ve Macarların Türklere karşı önyargısız olmalarını besleyen sebeplerden biri de bu.” (Aysel, T.C. vatandaşı, ön büro müdürü).

“Çingenelerin büyük bir nüfusu var ve Macaristan'da sevilmiyorlar. Bir Türk olarak kendimi hedeflenmiş hissetmiyorum. Onları (Romenleri) hedef grup olarak görüyorum ama kendimi değil.” (Meral, Türk vatandaşı, mimar)

Yine Romanyalı çingenelerden bahseden Buket, onların Macaristan'da sevilmediğini iddia etmektedir. Buket, sokaktaki bir çocuğun annesinin çingene olduğunu düşündüğünü ve ona çingene diye bağırdığını anlatıyor. Macaristan'daki olumsuz tutumların hedefi olan daha büyük bir Romanyalı çingene nüfusu, dikkatleri Türklere uzaklaştırıyor gibi görünmektedir.

Tarihsel Bağlar ve Kültürel Ortaklıklar

“Türk olmak burada aslında bir avantaj çünkü Türklere karşı sempaticileri var.” (Burak, Macar vatandaşı, iş insanı).

Macarların Türklere sempatici duyduğu, görüşülen kişilerin çoğunun genel kanısıdır. Macar ve Türk toplumları arasındaki tarihi ve kültürel ortaklıklardan sıkça bahsedilmektedir. Ortak tarihin kökleri, 150 yılı kapsayan Osmanlı tarihine ve Orta Asya atalarına dayanmaktadır. Aysel, Macarların ortak köken ve soy paylaştıklarını düşündüklerinden Türklere yakın olduğunu savunmaktadır. Burak Macaristan’da, Osmanlı döneminde inşa edilmiş anıtlar ve camiler gibi birçok tarihi simge bulunduğna işaret etmektedir. Hatta Macarların Hunların soyundan geldiğini gösteren geçmiş de bu ilişkiyi pekiştirmektedir. Katılımcılar, bu ortaklıkların iki ulus arasında hoşgörü ve yakınlığın olduğu bir toplum yaratmada etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

“Türk-Macar ortak tarihi, iki toplum arasındaki ilişkileri ve duyguları iyi yönde etkiliyor. Her iki toplum da Orta Asya’dan Avrupa’ya göç etmiş ve daha sonra Osmanlı imparatorluğu zamanında burada ortak bağlara sahip olmuştur. Macar milleti bize çok yardımcı oldu. Mesela eski İstanbul itfaiyesinin kurucusu bir Macar’dır. Tabii ki bu dayanışma karşılıklıydı. Osmanlı imparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde de Macaristan’a yardım ettik. Türkler, Macarların Avusturya hegemonyasına karşı isyanı gibi ulusal bağımsızlık hareketlerinde de yardımcı oldular. Macarlar bu tür isyanlarda bağımsızlık için savaştıklarında her zaman Türkiye’den destek aldılar.” (Süleyman, Macar vatandaşı, iş insanı).

Ayrıca, görüşülen birçok kişi kültürel ve toplumsal benzerliklerine de işaret etmektedir.

“Türklerle Macarların mizaçları ve mizah anlayışları çok benzer. Macar kültürünü Türk kültürüne yakın buluyorum. Örneğin bir espri olduğu zaman diğer yabancılar anlamıyor, fakat Macarlar espriye gülüyor.” (Eda, T.C. vatandaşı, anaokulu öğretmeni).

Fadime, Macaristan’ın kültürel olarak Balkan ülkeleri ile Avrupa ülkeleri arasında sıkışmış olduğunu fakat Macaristan’ın Türkiye’ye, Batı Avrupa’dan daha yakın olduğuna inanmaktadır. Fadime, “Ne kadar batıya gidersek fark o kadar artar” demektedir ve bu nedenle Batı Avrupa’da yaşamak istemediğini belirtmektedir. İki toplumun kültürel benzerliğini vurgulamaktadır:

“Türkiye ve Macaristan, kültürel yapı açısından, özellikle de aile yapısı açısından birbirine benziyor. Türkiye’de kolektif bir

toplum anlayışı var. Amerika ve Avrupa'daki bireysellikten ziyade Macaristan'da da bizim toplumumuzda olduğu gibi kolektif bir toplum anlayışı hâkim. Tıpkı bizim gibi birbirleriyle etkileşim ve iç içe geçmişlik söz konusu." (Fadime, T.C. vatandaşı, araştırma görevlisi).

Siyasi Bağlar ve Turancılık

Türklerin ve Macarların kültürel yakınlıklarının yanı sıra; görüşülen kişiler, siyasi kültürdeki benzerliğe ve siyasi bağlara atıfta bulunmuşlardır. Gözde, "Macaristan, siyasi olarak Batı Avrupa'dan çok Türkiye'ye benziyor" diye belirtmektedir (Macar vatandaşı, avukat). Türkiye ve Macaristan liderleri, Erdoğan ve Orbán arasındaki güçlü benzerlikler birçok görüşmeci tarafından dile getirilmektedir.

"Macaristan'ı Türkiye'nin Avrupa'daki sözcüsü olarak düşünün. Çoğu zaman aynı perspektifte duruyorlar ve Macaristan ile Türkiye arasındaki siyasi ilişkiler çok iyi." (Süleyman, Macar vatandaşı, iş insanı).

Fadime, Türk dizilerinin popülaritesini, Türkçe kurslarına olan ilgiyi ve Türk tarihi araştırmalarına dikkat çekmektedir.

"Orbán'ın 'biz Türk kökenliyiz' gibi bazı açıklamaları var dolayısıyla Türkoloji çalışmaları, Macarların Türk kökenli olup olmadığını araştırmak için yaygın olarak mevcuttur. Macaristan'daki Türk derneklerinden biri olan Yunus Emre Enstitüsü burada çalışmalar yapıyor ve dil kursları açıyor. Ayrıca Erdoğan ve Orbán'ın kişisel ikili ilişkileri de bu çabaları tetikliyor." (Fadime, Türk vatandaşı, araştırma görevlisi).

Turancılığın güçlü siyasi ilişkilere etkisi de vurgulanmaktadır.¹ Görüşülen kişilerden ikisi, Türkiye ile Macaristan arasındaki yakın siyasi bağları vurgulamak için Turancılıktan söz etmektedir. Aysel, "Turancılığın burada devlet otoritesi tarafından kabul edildiğini" belirtmektedir. Her yıl Macaristan'ın ev sahipliğinde

¹ Turancılık Macaristan'ın Ural-Altay halkları ile kültürel, politik ve ekonomik ittifakını destekleyen tarihsel bir ideolojidir (Akçalı ve Korkut, 2012). Macar Turancılığı, Macaristan'ın siyasi tarihinde önemli bir ideolojidir ve günümüzde Macaristan'daki en büyük siyasi partilerden biri olan Jobbik partisinin odak noktasıdır. Jobbik'in, yakın zamanda benimsediği Neo-Turanizm tarihsel bir ideolojinin yeniden canlandırılmasını, Macaristan'ın Avrupa-Atlantik topluluğu ile ittifakını sona erdirmeyi ve bunun yerine Doğu'ya doğru bir ittifak kurmayı amaçlamaktadır. (Akçalı ve Korkut, 2012). Turanizme göre Macarlar, Türkler, Azeriler, Tatarlar, Kazaklar, Moğollar ve hatta Tibetliler ve Japonlar gibi Altay halklarıyla akrabadır (Kowalczyk, 2017). Bu ideoloji, bu devletlerin işbirliği fikrine dayanmaktadır.

düzenlenen ve birçok Türk devletinin katıldığı, Türk Kurultayı gibi Macaristan'ın düzenlediği etkinliklere atıfta bulunmaktadır.

“Oraya gittik, çok gurur duydum ve hoşuma gitti. Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan'dan insanlar kendilerini Türk toplumunun bir parçası hissettikleri için geldiler. Bence çok güzel, bu yüzden şanslıyız çünkü burada yaşıyoruz. Bir göçmen olarak diğer Avrupa ülkelerinde bu kadar rahat olamayacağımızı söyleyebilirim.” (Aysel, T.C. vatandaşı, ön büro müdürü).

“Macaristan'ın Doğu Açılımı ile dış politikasında Asya toplumlarına yönelmesi, Türklere yönelik olumlu tutumların gelişmesine yardımcı olmaktadır.” (Fadime, Türk vatandaşı, araştırma görevlisi).

“Macaristan, Doğu Açılımı süreci ile birlikte Asya'daki Türklere bütünüyle, onlarla siyasi, ticari ve ekonomik anlamda iş birliği yaparak, bağları güçlendirerek Avrupa Birliği'ne bir alternatif oluşturma eğilimine girmiştir. Bu eğilim Avrupa ekseninden kaymasına ve Asya tarafına yönelmesine neden olmuştur.” (Fadime, T.C. vatandaşı, araştırma görevlisi).

Olumsuz Deneyimler

Görüşülen kişilerden yalnızca biri günlük hayatında yaşadığı olumsuz deneyimleri paylaşmıştır. Kendisini olumsuz etkileyen, nefret edildiğini ve istenmediğini hissettiği iki deneyim anlatmıştır. Birincisi, annesiyle birlikte sokakta yürürken bir çocuğun başörtüsü taktığı için annesine “çingene” diye bağırmasıdır. İkincisi ise ailesiyle birlikte gittikleri bir piknikte Türkçe konuşurlarken yaşlı bir Macar kadının kızgın bir ses tonuyla “Arabistan'dan mı geliyorsunuz?” diyerek onları küçümsemesidir.

Genel olarak olumlu göç deneyimlerine rağmen, oturma izinlerinin uzatılması ve vatandaşlığa kabul süreci gibi zaman alıcı ve zorlu prosedürlere değinilmiştir. Meral, Macarlardan hiçbir zaman olumsuz bir tavırla karşılaşmadığını, ancak ailesinin, ikamet için başvuruda bulunurken devlet yetkililerinin talep ettiği bazı katı koşullar nedeniyle kendisini dışlanmış hissettiğini belirtmektedir. Devlet yetkililerinin oturma izni almak için engeller ve zorluklar yarattığını iddia etmektedir. Aynı şekilde Hazal, “Devlet, işleri zorlaştırarak veya imkansızlaştırarak göçmenlerin hayatını zorlaştırıyor” diye belirtmektedir ve bir Macar'la evlenip oturma izni alsa bile çalışma izni alamayacağını söylemektedir. Üniversite için oturma iznini uzatmak zorunda kaldığında, devletin ona sadece üç aylık bir uzatma verdiğini ve dolayısıyla üç kez

başvurmak zorunda kaldığını; her seferinde sadece üç aylık bir uzatma verildiğini vurgulamıştır.

“Bu ırkçılık kendini doğrudan değil, dolaylı olarak gösteriyor. Devlet doğrudan göçe karşı olamaz çünkü açıkça ırkçılık olurdu ama göçmenlerin yaşamlarının önündeki engellerle yapıyor.” (Hazal, T.C. vatandaşı, yüksek lisans öğrencisi).

Vatandaşlığa kabul sürecindeki zorluklar, özellikle vatandaşlığa kabul sınavlarının zorluğu vurgulanmıştır. Sedat, Konsolosluktaki yazılı ve sözlü sınavın çok zor olduğunu ve vatandaşlık almak için çok çalıştığını belirtmektedir.

“Mesela Macaristan’da polis teşkilatı ve görevleri ile ilgili çok zor ve detaylı sorular var. Hangi silahlı kuvvetlerin iç güvenliği, hangi kuvvetlerin dış güvenliği sağladığını soruyorlar. Hangi ceza mahkemelerinin olduğu ve mahkemelerde savcı, davalı, davacı gibi farklı aktörler ve mahkeme sisteminin ayrıntılarını soruyorlar. Ya da belediye başkanının görevleri, belediye başkanına bağlı olarak çalışan ve belediye başkanının ofis yapısı, hukuk büroları, vb. gibi sorular soruyorlar. Bütün bu detaylar ayrı ayrı soruluyor. Bu detayları bilmek çok zor. Sınava 30-33 kişi falan girdik sanırım 13-14 kişi geçti.” (Sedat, Macar vatandaşı, esnaf).

Bu bölümdeki bulgular, Macaristan’daki olumlu Türk imajı, az sayıdaki Türk nüfusu, Türkler ve Macarlar arasındaki kültürel ve tarihsel ortaklıklar ve siyasi ilişkilerin Macaristan’da olumlu göç deneyimlerine yol açtığına işaret etmektedir. Bununla birlikte, açıkça veya örtülü şekilde bazı ayrımcılık türlerine maruz kaldıklarını ifade edenler de vardır.

Orbán’ın Söylemi ve Politikaları

Orbán’ın söylem ve politika değişikliklerinin kendilerini etkileyip etkilemediği ve nasıl etkilediği sorulduğunda, görüşülen yirmi kişiden on dokuzu olumsuz etkilenmediklerini belirtmiştir. Görüşülen kişilerden bazıları bu milliyetçi söylem ve politikaların göçmenler için zorluklar yarattığını kabul ederken, çoğu, Orbán’ın hedefinde kendilerinin olmadığını ifade etmektedir. Türkler, Orbán’ın açıklamalarının yasadışı göçü hedef aldığını vurgulamaktadır ve görüşülen kişilerin çoğu da Orbán’ın bu duruşunu desteklemektedir. Kendilerini diğer göçmen gruplarına kıyasla farklı olarak görmektedir. Görüşmelerin analizinden çıkarılabilecek diğer bir nokta ise Türklerin, daha yaşlı olan Macarların ve kırsal bölgelerde ikamet edenlerin Orbán’ın dışlayıcı söylemlerinden daha fazla etkilendikleridir. Bu gruplar göçmenlere yönelik olumsuz fikir ve tutumlara daha yatkın olarak tanımlanmışlardır.

Görüşülen kişilerden bazıları, Orbán'ın göç karşıtı olarak gösterilmesinde medyanın yanlış yönlendirmesinin altını çizmektedir. Süleyman, Macaristan'ın çok göç aldığını ve göçmen karşıtı bir ülke olmadığını belirtmektedir ve yasal olarak gelen göçmenlere karşı bir antipatinin söz konusu olmadığını vurgulamaktadır.

“Medyada büyük bir yanlış var. Orbán, yasadışı göç istemediğini açıkça söylüyor, ancak yasadışı kelimesi basında yer almıyor.” (Süleyman, Macar vatandaşı, iş insanı).

“Orbán yasadışı göçe karşı. Yasadışı bir şey nasıl savunulabilir? Normalde ülkesinin sınırlarını zorlayarak girmek isteyenlere karşıdır. Gayet haklı.” (Sami, Macar vatandaşı, otel müdürü).

“Bu bize değil, yasadışı kişilere karşı söylenen bir şey.” (Sedat, Macar vatandaşı, esnaf).

“Bir yabancı olarak, Orbán'ın otoriter rejiminden çok acı çektiğimizi düşünmüyorum. Çünkü Türk göçmenler diğerlerinden farklıdır. Belki daha düşük sosyoekonomik statüye sahip göçmenler etkilenir, ancak Türk göçmenlere ekonomiye katkı ve eğitim açısından bakılıyor. Dolayısıyla bu iki grup birbirinden ayrılmıştır.” (Fadime, T.C. vatandaşı, araştırma görevlisi).

Müslüman göçmenlere karşı söylemle ilgili olarak da görüşülen birkaç kişi Orbán'ın Müslüman karşıtı olmadığını vurgulamaktadır.

“Eğer Orbán İslam ve Türk düşmanıysa, Türk Meclisi'nde ne işi var? Öyle bir düşmanlıkları yok. Müslüman ya da Türk düşmanı değildir.” (Sami, Macar vatandaşı, otel müdürü).

“Bir Türk olarak eğitim düzeyimiz ve gelir düzeyimizle yasadışı göçmen olarak konumlanmıyoruz. Bu yüzden beni hedef aldığını düşünmüyorum. Çoğunluğu yasadışı göçmen olan Afgan veya Suriyeli göçmenler hedefleniyor. Macaristan'daki çingeneler de sevilmedikleri için hedef oluyor.” (Meral, Türk vatandaşı, mimar).

Ayrıca, görüşülen kişiler Orbán'ın daha az eğitilmiş olan kırsal kesimdeki Macarları etkileyebileceğini ve Türk göçmenlerin çoğu şehirlerde yaşadığı için potansiyel kışkırtmalara maruz kalmadıklarını vurgulamaktadır. Budapeşte'de yaşayan Yağmur, “Bu durumu hissetmedim, belki de daha uluslararası bir ortamda olduğum içindir” demektedir (Türk vatandaşı, ilaç mümessili). Yağmur'un anlattıklarına göre, Macar arkadaşları Orbán'ın söylediklerini

desteklememekte ve genelde Orbán'a oyların Budapeşte'den değil, taşradan geldiğini iddia etmektedir. Sami ayrıca Orbán'ın açıklamalarının köylerde farklı yankılar bulduğunu belirtmektedir. Kırsal kesimde yaşayanlar Orbán'ın yasadışı göç karşıtlığı üzerinden daha uç fikirler geliştirmektedir. Fadime, Macaristan'ın daha kırsal kesimlerinde yaşayan ve Orbán'ın söylemlerinden esinlenerek oradaki insanların olumsuz tutumlarını hisseden arkadaşlarını örnek vermiştir.

İki kişi yaşlı Macarların Orbán'ın konuşmalarının etkisine daha açık olduğunu ve göçmenlere karşı olumsuz tutum sergilemelerinin daha muhtemel olduğunu düşünmektedir. Ufuk, en yakın Macar arkadaşının yaşlı babasının Müslüman olduğu için kendisini rencide ettiğini anlatmaktadır. Serkan, Macaristan'ın yaklaşık %30'unun yaşlılardan oluştuğunu ve zamanlarını televizyon izleyerek geçiren yaşlı ve emeklilerin Orbán'ın açıklamalarından etkilendiğini savunmaktadır. Bu nedenle yaşlı Macarların Orbán'ın göçmen karşıtı söyleminin bir sorun haline gelmesine katkıda bulunabileceğine inanmaktadır.

Orbán'ın siyasetinin ve söylemlerinin olumsuz bir etkisini yaşamayan çoğunluğun aksine Emine, Orbán'ın siyasetinin olumsuz yansımalarını hissettiğini söyledi. Bir Macar ile evli ve hamile olan Emine, çocuğuna yabancı bir isim vermek için konsolosluktan onay alması gerektiğini ve bunun da süreci zorlaştırdığını anlatmaktadır. Macar isimleri seçmesi yönünde bir baskı olduğunu hissettiğini söyleyen Emine, bunu Orbán'ın milliyetçi politikalarından kaynaklanan, yabancılara yönelik bir ayrımcılık olarak algılıyor.

Aysel, Orbán'ın olumsuz etkilerinin yansımalarını doğrudan görmediğini, ancak vatandaşlık ve göçmenlik politikalarındaki zorlu koşulların ayrımcılığa yol açtığını belirtmektedir. "Vatandaşlığa başvurmak için sekiz yıl burada daimî ikametle yaşamak gerekiyor. İlk başta üç yıldız, sonra beş yıl, sonra sekiz yıl oldu. Bir yıl daha sürecek, belki on yıl." Kişisel olarak bir sorunla karşılaşmamasına rağmen vatandaşlık ve ikamet süreçlerinin zorlaştırıldığını vurgulamaktadır.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma, Macaristan'daki Türk göçmenlerin dışlayıcı söyleme maruz kalan bir göçmen grubu olarak deneyimlerine ilişkin kişisel anlatılarına dayanarak, illiberal popülizmi nasıl deneyimlediklerini anlamayı amaçlamıştır. Beklentilerimizin aksine Türkler, göçmen olarak günlük yaşamlarında illiberal söylem ve politikalardan olumsuz etkilenmediklerini ifade etmektedir. Çalışma, Türk göçmenlerin Macaristan'daki diğer göçmen grupları ve Batı Avrupa ülkelerindeki Türklere göre farklı bir grup oluşturduğunu ortaya koymuştur. Bu ayrım, Türkler ve Macarlar arasındaki siyasi ve kültürel bağların yanı sıra

görüülen kişiler tarafından ifade edildiği üzere Macaristan'daki Türklerin sayısı ve profilinden kaynaklanmaktadır.

Bu çalışma ilk olarak Macaristan'da yaşayan Türk göçmenlerin Macaristan'da yükselen liberal olmayan siyasi söylemin hedef grubu olmadığını ileri sürmektedir. Türkler, Macaristan'da yaşayan göçmen gruplar arasında istisnai bir gruptur. Göçmen deneyimleri ve göçmen entegrasyonu üzerine yapılan çalışmalar ev sahibi ülke ve gelinen ülke arasındaki ilişkiyi önemsemektedir (Zafer, 2016). Bu kapsamda literatür iki önemli konuya işaret etmektedir. İlki, ev sahibi ülkenin göçmen grubunu tehdit olarak algılayıp algılamamasıdır ki bu da siyasi söylem ve geliştirilen politikalara yansımaktadır (Amantini, 2020). İkincisi ise ev sahibi ülke ile gelinen ülke arasındaki sosyo-kültürel benzerliklerin olup olmamasıdır (Riad, 2016). Ampirik analiz, Macaristan'da Macarlar ve Türkler arasında benzersiz bir bağ olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağ, Macarlar ve Türk göçmenler arasındaki ilişkileri ve dolayısıyla Türklerin göçmen olarak deneyimlerini düzenlemektedir. İlk olarak, Türklerin ifadesiyle, Macarlar Türk göçmenlerini bir tehdit olarak görmemektedirler. Popülist söylem ile artışta olan güvenlikçi yaklaşım kapsamında Türkler kendilerinin bir güvenlik tehdidi olarak algılanmadıklarını öne sürmektedirler. Bunu da özellikle niceliksel olarak az, niteliksel olarak ise, çoğunlukla yüksek eğitilmiş, beyaz yakalı, expat bir göçmen grubu olmalarına bağlamaktadırlar.

Türk göçmenlerinin olumlu deneyimleri aynı zamanda ev sahibi ülke ile gelinen ülke arasındaki sosyo-kültürel bağları önemseyen kuramlara ampirik olarak destek vermektedir. Türkiye ve Macaristan arasındaki siyasi ortaklık, kültürel benzerlikler ve tarihi bağlar Türklere karşı olumlu tutumları teşvik edebilmektedir. Siyasi olarak, Macar ve Türk devletlerinin ikili ilişkilerindeki ortaklık, Macaristan'ın Doğu Açılımı politikaları neticesinde Türkiye ile iyi ilişkiler sürdürme arzusu ve Turancılığın etkisi, Macarların Türklere yönelik algılarını etkilemektedir. Muhafazakârlık ve Macar-Türk tarihine dayanan ortak değerler gibi kültürel benzerlikler iki toplumu birbirlerine daha da yakınlaştırmaktadır.

Bu bulgular popülist söylem ve politikaların etkisi üzerine de önemli sonuçlara işaret etmektedir. Öncelikle popülist söylemlerin etkisini anlamak için göçmen grupları arasındaki farkların önemini vurgulamaktadır. Günümüzde popülizmin artışta olduğu ülkelerde popülist söylemin yarattığı "diğer" veya belirlediği "tehdit grubu" farklılıklar gösterecektir. Macaristan örneğinde bu farklılıkların önemli olduğunu gözlemlemekteyiz. Bu da diğer popülist ülkeler ve oradaki göçmen gruplar için örnek teşkil edebilmektedir.

Bu çalışmanın bulguları, ikinci önemli bir konuya işaret etmektedir. Siyasi söylem, siyasi eylem ve göçmen deneyimlerinin her zaman paralel olmadığını vurgulamaktadır. Macaristan'daki siyasi söylemler çok genel veya belirsizdir. Hedef gruplar “diğer”, “Müslümanlar”, “kaçak göçmenler” gibi tanımlamalar etrafında şekillenmektedir. Bu tanımların anlaşılması güç doğası, Türklerin göçmen grubu olarak kendilerini ayırt etmelerine olanak tanımaktadır. Kendilerini “öteki” veya Müslüman veya yasadışı göçmen olarak tanımlamamaktadırlar. Romanyalılar gibi alternatif grupları “öteki”, Suriyelileri ise “yasadışı Müslüman” göçmenler olarak göstermektedirler. Ayrıca Türkler, Macarların Orbán'ın aşırı illiberal vizyonunu benimsemediğini düşünmektedirler. Bu muğlak ifadeler Orbán'ın zaman zaman göçmen kucaklayıcı, liberal ve AB destekleyen söylemler ile dışlayıcı, etnik ve Macar kimliğini korumacı söylemleri eş zamanlı olarak kullanmasına da olanak sağlamaktadır. 2015 göçmen krizinde göreceli daha az sayıda göçmen kabul eden Macaristan (Gozdziak, 2019) için popülist söylemdeki tehdit yoğun bir “yasadışı” veya “Müslüman” göçmen grubunun olmamasından ötürü daha çok söylemde kalmaktadır. Bu da yine popülist söylemlerin göçmenlere etkisini anlamak için çalışılan ülkedeki dinamiklerin önemine işaret etmektedir. Macaristan'daki popülizm kendine özgü dinamikler ile göçmen gruplarına etki yaratmaktadır.

Macaristan'da görüştüğümüz bu Türkler, Macaristan'ın popülist söyleminin göçmen deneyimleri üzerindeki tam etkisini anlamak için yeterli değildir ve bu çalışmanın bir kısıtıdır. Öncelikle, daha fazla sayıda ve farklı eğitim, yaş ve sosyoekonomik statüdeki Türkler ile görüşerek çalışmanın kapsamı genişletilebilir. Dahası, Suriyeliler, Afganlar ve Kuzey Afrikalı Müslüman göçmenler gibi diğer göçmen gruplarının algı ve deneyimlerinin de araştırılması Macaristan'da popülist söylemlerin etkisini daha kapsamlı bir şekilde anlamak için önemli olacaktır. Bu, Orbán'ın retorığının Macar toplumunu ne derecede etkilediğini, belirli grupların Orbán'ın retorığının hedefi olup olmadığını ve siyasi retorik ile kamuoyu görüşü ve tutumları arasında bir ayrım olup olmadığını daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Bu araştırma, Türklerin çalışılmadığı bir ülkedeki Türk göçmen deneyimlerinin anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Avrupa genelinde Türkler üzerine yapılan kapsamlı çalışmalara rağmen, Macaristan'da giderek artan Türk nüfusu çok az incelenmiştir. Ampirik bulgular, Türk göçmenler ile Macarlar arasında farklı bir ilişkiye işaret etmektedir. Macaristan'daki Türklerin deneyimleri bu ilişki sonucunda birçok farklı Avrupa ülkesindeki Türk göçmenlerin deneyimlerinden ayırtılmaktadır. Bu bulgular, rejim tipi ve retorığın göçmen deneyimleri üzerindeki etkisini analiz ederken göçmen grupları arasında ayrım yapılması ve belirli göçmen grupları ile ev sahibi ülke vatandaşlarının siyasi,

sosyal ve kültürel ilişkilerinin dikkate alınması gerekliliğini desteklemektedir. Popülist retorikte kullanılan muğlak veya genel tanımlayıcılar, popülist liderler açısından stratejik olabilir ve politikacılara, vatandaşlara ve göçmenlere farklı ilişkiler kurmaları için alan bırakmaktadır. Göçmen deneyimleri bir dizi faktör tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla, rejimin siyasi retorığı bu deneyimin şekillenmesinde önemli bir faktör olmakla birlikte, göçmen grubun kendisini retorikle ve ev sahibi ülkenin vatandaşlarıyla ilişkili olarak nerede konumlandığı ve göçmen grubun ev sahibi ülkenin vatandaşları tarafından nerede konumlandırıldığı da bu deneyimin kilit belirleyicileridir.

KAYNAKÇA

Akçalı, Emel ve Umut Korkut (2012), “Geographical Metanarratives in East-Central Europe: Neo-Turanism in Hungary”, *Eurasian Geography and Economics*, 53 (5): 596–614.

Alkan, Nail (2015), “Avrupa’da Yükselen İrkçılık: Pegida Örneği”, *Gazi Akademik Bakış*, 8 (16): 275-289.

Amantini, Laura Santi (2020), “Counteracting Populist Anti-Immigrant Sentiments: Is Government’s Action Legitimate?”, *Global Justice: Theory Practice Rhetoric*, 12 (2): 219-244.

Asderaki, Foteini ve Eleftheri Markozani (2021), “The Securitization of Migration and the 2015 Refugee Crisis: From Words to Actions”, *Tziampiris, Aristotle ve Foteini Asderaki (Der.), The New Eastern Mediterranean Transformed* (New York City: Springer): 179-198.

Banai, Ayelet ve Regina Kreide (2017), “Securitization of Migration in Germany: The Ambivalences of Citizenship and Human Rights”, *Citizenship Studies*, 21 (8): 903-917.

Batory, Agnes (2009), “Kin-State Identity in the European Context: Citizenship, Nationalism and Constitutionalism in Hungary”, *Nations and Nationalism*, 16 (1): 31- 48.

Becker, Jens (2010), “The Rise of Right-Wing Populism in Hungary”, *Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe*, 13 (1): 29-40.

Benam, Çiğdem (2011), “Emergence of a ‘Big Brother’ in Europe: Border Control and Securitization of Migration”, *Insight Turkey*, 13 (3): 191-207.

Berksu, Şengül (1999), Avrupa Birliğinde Yaşayan Türk İşçilere ve Ailelerine Ortaklık Mevzuatıyla Tanınan Haklar ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı Kararları (Ankara: ÇİŞ. Bak. Yurtdışı İşçi Hiz. Gen. Müd.)

Bienvenu, Helene ve Rick Lynman (2015), “Hungary Blocks Migrants in Border Crackdown”, <https://www.nytimes.com/2015/09/16/world/europe/hungary-detains-migrants-in-border-crackdown.html> (11.01.2022).

Bozóki, András (2015), “Broken Democracy, Predatory State, and Nationalist Populism”, *Athenaeum Polish Political Science Studies*, 48 (1): 247–262.

Brubaker, Rogers (2017), “Why Populism?” *Theory and Society*, 46 (5): 357-385.

Bustikova, Lenka ve Petra Guasti (2017), “The Illiberal Turnor Swerve in Central Europe?”, *Politics and Governance*, 5 (4): 166-176.

Canveren, Önder ve Fulya Akgül Durakçay (2017), “The Analysis of the Hungarian Government’s Discourse Towards the Migrant Crisis: A Combination of Securitization and Euroscepticism”, *Yönetim ve Ekonomi*, 24 (3): 857-876.

Çil, Şükrü Anıl, Talip Küçükcan, Mustafa Gencer, Abdullah Koçak, Emir Osmanoglu ve Fatih Değirmenci (2011), “Avrupa’da Yaşayan Türkler: Yaz Tatili Döneminde Türkiye’ye Gelen Türkler Örneği Saha Araştırması”, https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/kitaplar_pdf/Avrupada_yasayan_turkleranketi.pdf (17.02.2022).

Danaj, Adela, Kornelia Lazányi ve Sivitlana Bilan (2018), “Euroscepticism and Populism in Hungary: The Analysis of the Prime Minister’s Discourse”, *Journal of International Studies*, 11 (1): 240-247.

Enyedi, Zsolt (2015), “Paternalist Populism in the Ideology of Jobbik and Fidesz”, *Fundamentum*, 19 (2): 50-61

European Migration Network (2019), “Pathways to Citizenship for Third-Country Nationals in EU Member States”, https://ec.europa.eu/homeaffairs/sites/homeaffairs/files/13_hungary_citizenship_study_en.pdf (11.02.2022)

Euronews (2021), “Hungary’s Stop Soros Law That Criminalizes Helping Asylum Seekers Infringes EU Law”, <https://www.euronews.com/my-europe/2021/11/16/hungary-move-to-criminalise-support-of-asylum-seekers-infringes-eu-law/> (08.02.2022).

Euronews (2018), “Hungary Approves STOP Soros Bills, Defying EU and Rights Groups”, <https://www.euronews.com/2018/06/20/hungary-approves-stop-soros-bills-defying-eu-and-rights-groups> (08.02.2022).

Fassmann, Heinz ve Ahmet İçduygu (2013), “Turks in Europe: Migration Flows, Migrant Stocks and Demographic Structure”, *European Review*, 21 (3): 349-361.

Gozdziak, Elzbieta (2019), “Using Fear of the “Other,” Orbán Reshapes Migration Policy in a Hungary Built on Cultural Diversity”, <https://www.migrationpolicy.org/article/Orbán-reshapes-migration-policy-hungary> (14.01.2022).

Göregenli, Melek ve Pelin Karakuş (2014), “Göç Araştırmalarında Mekan Boyutu: Kültürel ve Mekansal Bütünleşme”, *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (34): 101-115

Hoffman, Max, Alan Makovsky ve Michael Werz (2020), “The Turkish Diaspora in Europe: Integration, Migration and Politics”, Center for American Progress. <https://www.americanprogress.org/issues/security/reports/2020/12/10/491951/turkish-diaspora-europe/> (23.04.2022).

Hungarian Citizenship Law (2010), <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/19616/Hungary.pdf?sequence=1> (11.02.2022).

Hungarian Statistical Bureau (2020), “Foreign Citizens Residing in Hungary”, https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wvn001b.html (22.05.2022).

Huysmans, Jef (2002), “The European Union and the Securitization of Migration”, *Journal of Common Market Studies*, 38 (5): 751-777.

Ilıkova, Lilia ve Andrey Tushev (2020), “Right-Wing Populism in Central Europe: Hungarian Case (Fidesz, Jobbik)”, *Utopía Y Praxis Latino Americana*, 25 (1): 325-332.

inal, Kemal (2014), “Cultural Integration of Turkish Immigrant Workers’ Children into the Host Society: An Intergenerational Comparison in the Context of France and Germany”, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (22): 74-94.

Jones-Gailani, Nadia ve Gabi Göbl (2018), “Islamophobia in Hungary: National Report 2018”, Bayraklı, Enes ve Farid, Hafez (Der.), *European Islamophobia Report 2018* (SETA, İstanbul: 2018): 435-454.

Karataş, İbrahim (2019), “Avrupa’da Popülist Partilerin Yükselişi; Hollanda’da PVV Örneği”, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (1): 28-42.

Koopmans, Ruud (2010), "Trade-Offs Between Equality and Difference: Immigrant Integration, Multiculturalism and the Welfare State in Cross-National Perspective", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (1): 1-26.

Kovács, Maria (2006), "The Politics of Dual Citizenship in Hungary", *Citizenship Studies*, 10 (4): 431-451.

Léonard, Sarah ve Christian Kaunert (2022), "The Securitisation of Migration in the European Union: Frontex and its Evolving Security Practices", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 48 (6): 1417-1429.

Lorenz, Astrid ve Lisa H. Anders (2021), *Illiberal Trends and Anti-EU Politics in East Central Europe* (London: Palgrave Macmillan).

Manevich, Dorothy (2016), "Hungarians Share Europe's Embrace of Democratic Principles but are Less Tolerant of Refugees, Minorities", Pew Research Center, <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/30/hungarians-share-europes-embrace-of-democratic-principles-but-are-less-tolerant-of-refugees-minorities/> (16.04.2022).

Marotta, Vince (2019), "The 'Migrant Experience': An Analytical Discussion", *European Journal of Social Theory*, 23 (4): 591- 610.

Merkel, Wolfgang ve Felix Scholl (2018), "Illiberalism, Populism and Democracy in East and West", *Czech Journal of Political Science*, 25 (1): 28-44.

Moreh, Chris (2019), "Towards an Illiberal Extraterritorial Political Community? Hungary's Simplified Naturalization and its Ramifications", Feischmidt, Margit ve Balázs Majtenyi. (Der.), *The Rise of Populist Nationalism: Social Resentments and Capturing the Constitution in Hungary*. (Budapest and New York: Central European University Press): 105-142.

Moricz, Ilona (2013), "An Overview of the Migration Policies and Trends – Hungary", <https://migrationonline.cz/en/an-overview-of-the-migration-policies-and-trends-hungary> (11.02.2022).

Mouk, Yascha (2018), "The Undemocratic Dilemma", *Journal of Democracy*, 29 (2): 98-112.

Mudde, Cas ve Cristóbal Rovira Kaltwasser (2012), "Populism and (Liberal) Democracy: A Framework for Analysis", Mudde, Cas ve Cristóbal Rovira Kaltwasser (Der.), *Populism in Europe and the Americas* (Cambridge University Press): 1-27.

Mudde, Cas (2004), "The Populist Zeitgeist", *Government and Opposition*, 39 (4): 541-563.

Nagy, Boldizsar (2016), “Hungarian Asylum Law and Policy in 2015-2016: Securitization Instead of Loyal Cooperation”, *German Law Journal*, 16 (7): 1033-1081.

Novak, Benjamin (2018), “Orbán Calls on Mayors to Make Sure ‘Hungarian People Are Ready to Defend Hungary’”, <https://budapestbeacon.com/Orbán-uses-conference-mayors-vow-protecthungarys-ethnic-group/> (10.12.2021)

OECD International Migration Outlook (2020), https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2020_ec98f531-en. (25.12.2021)

Riad, Arefin (2016), *How Cultural Differences/Similarities Between Immigrants and Locals Influencing the Integration of Immigrants Performing Unskilled Labor in Denmark?* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Copenhagen: Aalborg University)

Ritchie, Hannah ve Max Roser (2019), “Age Structure”, *Our World in Data*, <https://ourworldindata.org/age-structure> (11.04.2022).

Rudiger, Anja ve Sarah Spencer (2003), “Social Integration of Migrants and Ethnic Minorities Policies to Combat Discrimination”, <https://www.oecd.org/els/mig/15516956.pdf> (01.11.2022)

Rupnik, Jacques (2018), “The Crisis of Liberalism”, *Journal of Democracy*, 29 (3): 24-38.

Saygın, Sezel ve Derya Hasta (2018), “Göç, Kültürleşme ve Uyum”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10 (3): 312-333.

Schilling, Pia ve Steven Stillman (2021), “The Impact of Natives’ Attitudes Towards Immigrants on their Integration in the Host Country”, *CESifo Working Paper No. 9308*, <https://esifo.org/en/publikationen/2021/working-paper/impact-natives-attitudes-towards-immigrants-their-integration-host> (26.04.2022).

Shulthei, Emily (2018), “Viktor Orbán: Hungary Doesn’t Want ‘Muslim Invaders’”, <https://www.politico.eu/article/viktor-Orbán-hungary-doesnt-want-muslim-invaders/> (28.02.2022).

Sereghy, Zsolt (2017), “Islamophobia in Hungary: National Report 2016”, Bayraklı, Enes ve Farid Hafez (Der.), *European Islamophobia Report 2016*, (Istanbul: SETA): 255-271.

Spirlet, Thibault (2021), “Hungary Won’t Abide by EU Court Ruling on Migration, Orbán Says”, <https://www.politico.eu/article/hungary-challenge->

eu-court-ruling-migration-viktor-orbán/ (06.11.2022)

Szabó, Gabor (2019), "Populism in Hungary: A study of The Fidesz- KDNP Government of Hungary in The Period Between 2010 and 2019", [https://projekter.aau.dk/projekter/en/studentthesis/populism-in-hungary--a-study-of-the-fidesz-kdnp-government-of-hungary-in-the-period-between-2010-and-2019\(725db0aa-db1c-4547-af63-532e9089d0cb\).html](https://projekter.aau.dk/projekter/en/studentthesis/populism-in-hungary--a-study-of-the-fidesz-kdnp-government-of-hungary-in-the-period-between-2010-and-2019(725db0aa-db1c-4547-af63-532e9089d0cb).html) (04.11.2022).

Tok, Gül Ceylan. (2018), "The Politicization of Migration and the Rise of Competitive Authoritarianism in Hungary", *Akdeniz İİBF Dergisi*, 18 (37): 88-117.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı (2021), "Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları", https://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_.tr.mfa (02.01.2022).

Ulucak, Zehra (2017), "Avrupa'daki Türklerin Karşılaştıkları Sorunların Çatışma Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi", *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 7 (1): 5-19.

Urbinati, Nadia (2017), "Populism and the Principle of Majority", Kaltwasser, Cristobal Roviea, Paul A. Taggart, Paulina Ochoa Espejo, ve Pierre Ostiguy (Der.), *The Oxford Handbook of Populism* (Oxford: Oxford University Press): 571-589.

Vadhanavisala, Onvara (2020), "Radical Right-Wing Politics and Migrants and Refugees in Hungary", *European Journal of Social Sciences*, 3 (1): 1-13.

Van Ostaijen, Mark and Peter Scholten (2014), "Policy Populism? Political Populism and Migrant Integration Policies in Rotterdam and Amsterdam", *Comparative European Politics*, 12 (1): 680-699.

Vassaf, Gündüz (2002), *Daha Sesimizi Duyurmadık: Almanya'da Türk İşçi Çocukları* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları).

Verseck, Keno (2019), "Hungary's Slow Descent Into Xenophobia, Racism and Human Rights Abuses", <https://www.infomigrants.net/en/post/20220/hungarys-slow-descent-into-xenophobia-racism-and-human-rights-abuses> (07.01.2022).

Zafer, Ayşenur Bilge (2016), "Göç Çalışmaları için bir Anahtar Olarak 'Kültürleşme' Kavramı", *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30: 75-75.

Zarif, Ferah (1995), İkibinli Yıllarda Almanya'da Türkler, Türkiye Araştırmalar Merkezi (Ankara: Önel).

Zúquete, Jose Pedro (2008), "The European Extreme-right and Islam: New Directions?", *Journal of Political Ideologies*, 13 (3): 321–344.